

Kernenergie en brede welvaart

Herman Damveld

De regering en de meeste politieke partijen vinden economische groei het belangrijkste uitgangspunt voor hun beleid. Ze stellen economische groei op één lijn met toename van de huidige welvaart. Economische groei betekent dat er meer geproduceerd wordt. Het lijkt dan of alle productie goed is, maar dat leidt tot vreemde conclusies. Ook gaat het ten koste van de toekomstige welvaart, die daardoor smaller wordt.

Energie en groei

Als de overheid, het bedrijfsleven en onderzoeksinstituten het hebben over de energievraag van de toekomst, dan beweren ze dat de energievraag zal toenemen. Energie is in hun visie namelijk een afgeleide van de economie. En de economie moet immers groeien. Blijvende economische groei is een onwrikbaar gegeven. Maar het is juist die groei, die vraagt om steeds meer energie. De benodigde hoeveelheden brandstof zijn dan niet aan te slepen, terwijl de voorraden steeds sneller opraken en de negatieve gevolgen voor het milieu toenemen.

Schade gaswinning Groningen goed voor de welvaart

Een voorbeeld.

De gaswinning uit het Groningen-veld maakt deel uit van de totale Nederlandse productie. Hoe meer gas gewonnen wordt, hoe meer economische groei Nederland heeft. Dat de gasvoorraad opraaft, telt niet mee en is blijkbaar niet belangrijk.

De parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen stelde in haar op 24 februari 2023 verschenen rapport 'Groningers boven gas': "Nederland heeft in de afgelopen decennia flink geprofiteerd van de aardgasbaten uit het Groningenveld: 363 miljard euro vloeide in de schatkist, terwijl 66 miljard euro als winst naar aandeelhouders Shell en ExxonMobil ging. Deze baten vormden een belangrijke pijler onder de nationale welvaart."¹

Gas winnen betekende echter ook aardbevingen en schade: "Er zijn meer dan 267.000 schades gemeld. (...) Veel Groningers hebben last van stress en gezondheidsklachten."² Het herstel van die schade geeft werk aan bouwbedrijven en organisaties die zorgen voor de afhandeling van de schade en voor de versterking van panden. De aardgaskosten tot 2030 bedragen zo'n 12 miljard euro.^{3 4} Al dat werk draagt bij aan de economische groei. Hoe meer schade hoe hoger de welvaart, is dan de wrange conclusie.

Duurzame ontwikkeling

Economische groei gaat steeds meer gepaard met niet meer te ontkennen milieuschade. Daarom is naast economische groei een nieuwe term bedacht. De overheid had het vanaf 1987 vaak over duurzaamheid, duurzame energie en duurzame ontwikkeling.^{5 6 7} De ook door Nederland aanvaarde definitie van duurzame ontwikkeling betekende dat binnen de huidige generatie sprake moest zijn van rechtvaardige verdeling en dat toekomstige generaties niet slechter af mogen zijn dan de huidige.⁸ Maar dat is niet het geval, allerlei grondstoffen worden nog steeds in hoog tempo opgebruikt.^{9 10} Daarom vond men het tijd voor een nieuwe term.

Brede welvaart nu ten koste van de toekomst

In 2017 werd de term duurzame ontwikkeling vervangen door "brede welvaart": "Het gaat om alles wat voorziet in behoeftebevrediging van mensen, voor zover daarvoor een beroep moet worden gedaan op schaarse middelen zoals vrije tijd, grondstof en schone lucht." Bij brede welvaart gaat het "behalve om de impact op 'later' ook om de impact van het handelen op 'elders'. Een duurzame groei van de welvaart houdt in dat in behoeften wordt voorzien zonder

het vermogen van toekomstige generaties of gebieden elders aan te tasten om in hún behoeften te kunnen voorzien. Naast economische aspecten, zoals inkomen en de houdbaarheid van de overheidsfinanciën, en sociaal economische aspecten, spelen ook aspecten als sociale cohesie, milieu, gezondheid, veiligheid en de druk op natuurlijk kapitaal in brede zin een rol.” Al met al een vage definitie, kunnen we concluderen. Desondanks staat “werken aan de verbetering van de brede welvaart” centraal in het beleid van het bestuur van de provincie Groningen.¹¹

Op 15 mei 2024 schreef het Centraal Bureau voor de Statistiek over de brede welvaart: “De brede welvaart ‘hier en nu’ gaat (...) al jarenlang en steeds meer ten koste van de mogelijkheden voor volgende generaties. Vooral natuurlijk kapitaal daalt in omvang en kwaliteit. Ondanks de geleidelijke verduurzaming van de economie blijft de druk op natuur en klimaat hoog. Daarnaast lijkt een aantal instituties die voor de brede welvaart van volgende generaties nodig zijn, vast te lopen. Ook in de verdeling van de brede welvaart ‘hier en nu’ komen jongvolwassenen er niet gunstig van af. Als de huidige ontwikkelingen zo doorgaan, zal de volgende generatie een lagere brede welvaart bereiken.”^{12 13}

Kernenergie als redder?

Kan kernenergie zorgen voor een blijvende brede welvaart? Dat hangt af van wat in een concreet geval verstaan wordt onder brede welvaart op de lange termijn. Daar komt onder meer bij dat de voorraad uranium beperkt is. Van duurzaamheid kan dan geen sprake zijn, uitgezonderd het kernafval dat duurzaam, namelijk een miljoen jaar, gevaarlijk blijft. Kernenergie zou redder voor de brede welvaart kunnen zijn, als alle argumenten die op deze site naar voren zijn gebracht, weerlegd zouden kunnen worden. We zijn benieuwd naar de reactie van de provincie en zien die graag op korte termijn tegemoet.

- ¹ <https://www.tweedekamer.nl/Groningen/rapport/persbericht>, 24 februari 2023.
- ² <https://www.tweedekamer.nl/Groningen/rapport/persbericht>, 24 februari 2023.
- ³ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2018Z19922&did=2018D52320>, 2 november 2018.
- ⁴ <https://open.overheid.nl/documenten/654bb63d-69e9-455f-99c4-fde52e3dc390/file>, 8 april 2024.
- ⁵ Nationaal Milieubeleidsplan (NMP), Tweede Kamer, vergaderjaar 1988-1989, 21137, nrs 1-2; .
https://www.publicspaceinfo.nl/media/uploads/files/TWEEDEKAM_1989_0001.pdf .
- ⁶ Ministerie van VROM et.al., "Nationaal Milieubeleidsplan 3, De samenvatting", VROM 97671/b/2-98, februari 1998, p 9; <http://www.milieufocus.nl/factsheets/n/nationaal-milieubeleidsplan-3-nmp3.html>.
- ⁷ <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-economische-zaken/documenten/rapporten/2016/10/14/nationale-energieverkenning-2016>, 14 oktober 2016.
- ⁸ <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf>, 20 maart 1987.
- ⁹ <https://www.deutsche-digitale-bibliothek.de/item/TTOCQTG4HHDVQTDWO53MYZ5BIVUA4YMY>, 15 april 2024.
- ¹⁰ <https://www.sonnenseite.com/de/franz-alt/kommentare-interviews/die-oedp-und-das-zeitalter-des-lebendigen/>, 23 juli 2022.
- ¹¹ <https://www.provinciegroningen.nl/actueel/nieuws/nieuwsartikel/nieuwe-economische-visie-draagt-bij-aan-groei-brede-welvaart/>, 18 juli 2024.
- ¹² <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2024/20/brede-welvaart-nu-gaat-steeds-meer-ten-koste-van-latere-generaties>, 15 mei 2024.
- ¹³ <https://open.overheid.nl/documenten/4c4e63fd-db2f-4cdd-8f73-20839b5a0560/file>, 15 mei 2024.